

Prawnoautorska ochrona e-booka kulinarnego

Wydajesz ebooka kulinarnego? A pomyślałeś nad jego ochroną?

Kiedyś, aby ugotować coś pysznego, sięgało się po książkę kucharską albo zeszyt z sekretnymi przepisami babci. Obecnie najchętniej korzystamy z blogów kulinarnych lub po prostu [Instagrama](#).

Nasze mamy i babcie strzegły swoich przepisów kulinarnych niczym receptury coca-coli, która jest pilnie strzeżona w skarbcu w Atlancie. Obecnie twórcy internetowi jednak chętnie dzielą się swoimi przepisami kulinarnymi w Internecie.

Jednocześnie, mimo szczyrych chęci podzielenia się ze światem swoją recepturą, autorzy przepisów kulinarnych nie są zadowoleni, gdy niemal identyczny przepis pojawia się na konkurencyjnym blogu. Zazwyczaj to wywołuje internetową burzę, wymianę poglądów, w tym hejt. Czy jednak negatywne komentarze są uzasadnione?

Czy przepis kulinarny może stanowić utwór w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych?

Jak to zazwyczaj bywa, prawo wprost nie odnosi się do przepisu kulinarnego jako utworu. Zgodnie z ustawą, utworem jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.

Niewątpliwie każdy twórca internetowy przyzna, że jego przepis kulinarny ma charakter twórczy i oryginalny, gdyż samo jego wymyślenie trwało wiele godzin czy lat, a zatem przeszedł cały proces twórczy. Niestety odkrycia, idee, procedury, metody, a

nawet zasady działania czy koncepcje matematycznie nie podlegają ochronie prawnoautorskiej. Tym samym przepis kulinarny jako procedura czy metoda (sposób) wykonania danej potrawy nie podlega ochronie prawnej jako takiej. Przepisy prawa wprost wyłączają procedury spod ochrony prawnoautorskiej.

Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne

Art. 1 ust.2¹ Prawo autorskie i prawa pokrewne

Czy to oznacza, że publikowane na Instagramie przepisy kulinarne nie podlegają ochronie?

To zależy. Przepis kulinarny może być zakwalifikowany jako [utwór](#), a tym samym podlegać prawnoautorskiej ochronie pod warunkiem, że sposób jego wyrażenia będzie stanowił przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze.

Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

Art. 1 ust. 1 Prawo autorskie i prawa pokrewne

O co chodzi? Generalnie, aby przygotować daną potrawę musimy postępować według określonego schematu, zgodnie z podaną procedurą krok po kroku. W takim ujęciu przepis kulinarny nie będzie miał charakteru twórczego. Jednak przedmiotem prawa autorskiego są m.in. utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi, utwory plastyczne czy

fotograficzne. Jeżeli zatem przepis kulinarny został szczegółowo opisany, opatrzony ciekawymi komentarzami, w ramach opisanej metody przygotowywania dania zastosowano niespotykane słownictwo, a dodatkowo przepis kulinarny (a raczej jego efekt) został zaprezentowany w formie zdjęcia, to taka forma może zostać zakwalifikowana jako utwór i podlegać ochronie prawnoautorskiej.

W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);*
- 2) plastyczne;*
- 3) fotograficzne;*
- 4) lutnicze;*
- 5) wzornictwa przemysłowego;*
- 6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;*
- 7) muzyczne i słowno-muzyczne;*
- 8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;*
- 9) audiowizualne (w tym filmowe).*

Art. 1 ust. 2 Prawo autorskie i prawa pokrewne

Aby można było zakwalifikować przepis kulinarny jako dzieło, przepis ten musi być przejawem działalności twórczej oraz wykazywać indywidualny charakter. Przepis kulinarny musi być nowy z punktu widzenia twórcy. Jednak przekonanie samego autora, że doprowadził on do powstania wytworu będącego projekcją jego wyobraźni, nie jest wystarczające do objęcia go ochroną, jeśli wytwór ten (dzieło) nie ma indywidualnego charakteru.

[...] [P]rzedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia

i sposobu wyrażania. Z przepisu tego wynika, że jakkolwiek utworem podlegającym ochronie prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażania, to jednak w procesie interpretacji pojęcia utworu podstawowe znaczenie ma sformułowanie „działalność twórcza o indywidualnym charakterze”. O powstaniu utworu podlegającego ochronie prawa autorskiego można zatem mówić dopiero wówczas, gdy spełnione zostaną oba warunki łącznie. Po pierwsze powstałe dzieło musi być przejawem działalności twórczej, a po drugie wykazywać indywidualny charakter. Przesłankę działalności twórczej uznaje się za spełnioną, jeśli stworzone dzieło jest nowe z punktu widzenia twórcy. Badanie tej przesłanki powinno polegać na stwierdzeniu u autora dzieła aktywności o charakterze tworzenia. Stąd działanie autora nie może być wyłącznie rutynowe, gdyż groziłoby to deprecjacją pojęcia twórczości. Przekonanie samego autora, że doprowadził on do powstania wytworu będącego projekcją jego wyobraźni, nie jest jednak wystarczające do objęcia go ochroną, jeśli wytwór ten (dzieło) nie ma indywidualnego charakteru. Wytwór o charakterze czysto użytkowym nie stanowi utworu. Brak mu bowiem cechy indywidualności, niepowtarzalności. Kartę dań w restauracji co do zasady uznać należy za wytwór czysto użytkowy.

Wyrok SA w Krakowie z dnia 8 lutego 2018, III APa 27/17, Lex nr 2686133

Czy e-book kulinarny podlega ochronie prawnoautorskiej?

Książka kucharska może być traktowana jako utwór w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przesądził o tym Sąd Najwyższy już w 1932 r., który uznał, że książki kucharskie mogą być przedmiotem prawa autorskiego, jeżeli ich

forma opracowania, układ lub wyjaśnienia mają charakter samodzielny i indywidualny.

Przedmiotem ochrony prawnej z mocy ustawy o prawie autorskim jest wszelkie dzieło piśmiennictwa, będące wpływem indywidualnej twórczości, bez względu na jej zakres i wartość.

Kolekcja afiszów lub ogłoszeń, kalendarze, katalogi, rozkłady kolejowe, książki kucharskie, wzory, formularze – mogą być przedmiotem prawa autorskiego, jeżeli ich forma opracowania, układ lub wyjaśnienia mają charakter samodzielny i indywidualny.

Wyrok SN z dnia 7 listopada 1932 r., II K 1092/32, Lex nr 389473

Książka kulinarna wydana w formie e-booka będzie podlegała ochronie prawnoautorskiej, jeżeli będzie stanowiła **przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze**. Bez znaczenia pozostaje fakt, że jest to książka kucharska wydana zostanie w formie elektronicznej jako plik cyfrowy (e-book).

Niniejszy artykuł ma charakter wyłącznie edukacyjny i nie stanowi porady prawnej ani opinii prawnej. Zapoznaj się z [notą prawną](#).

*Jeżeli potrzebujesz indywidualnej pomocy związanej dostosowaniem się do zmian prawnych, napisz na **napisz@tudzialprawny.pl**.*

Stan prawny na dzień: **28.03.2021 r.**

Bibliografia

1. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1231)
2. E. Laskowska-Litak, Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – komentarz do art. 1 [w:] *Ustawy autorskie. Komentarze*. Tom I, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021, Lex
3. Wyrok SN z dnia 7 listopada 1932 r., II K 1092/32, Lex nr 389473
4. Wyrok SO we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2012 r., I C 477/12, Lex nr 1848592
5. Wyrok SA w Warszawie z dnia 5 marca 2003 r., I ACa 780/02, Lex nr 560730

Źródło zdjęcia: Ron Lach, Pexels, <https://www.pexels.com/pl-pl/zdjecie/reka-ksiazka-kucharska-otwarta-ksiazka-biala-powierzchnia-8176591/>, dostęp: 27.06.2023 r.